

บทที่ 2

โครงข่ายวงรอบโครงการวิทยุโลก

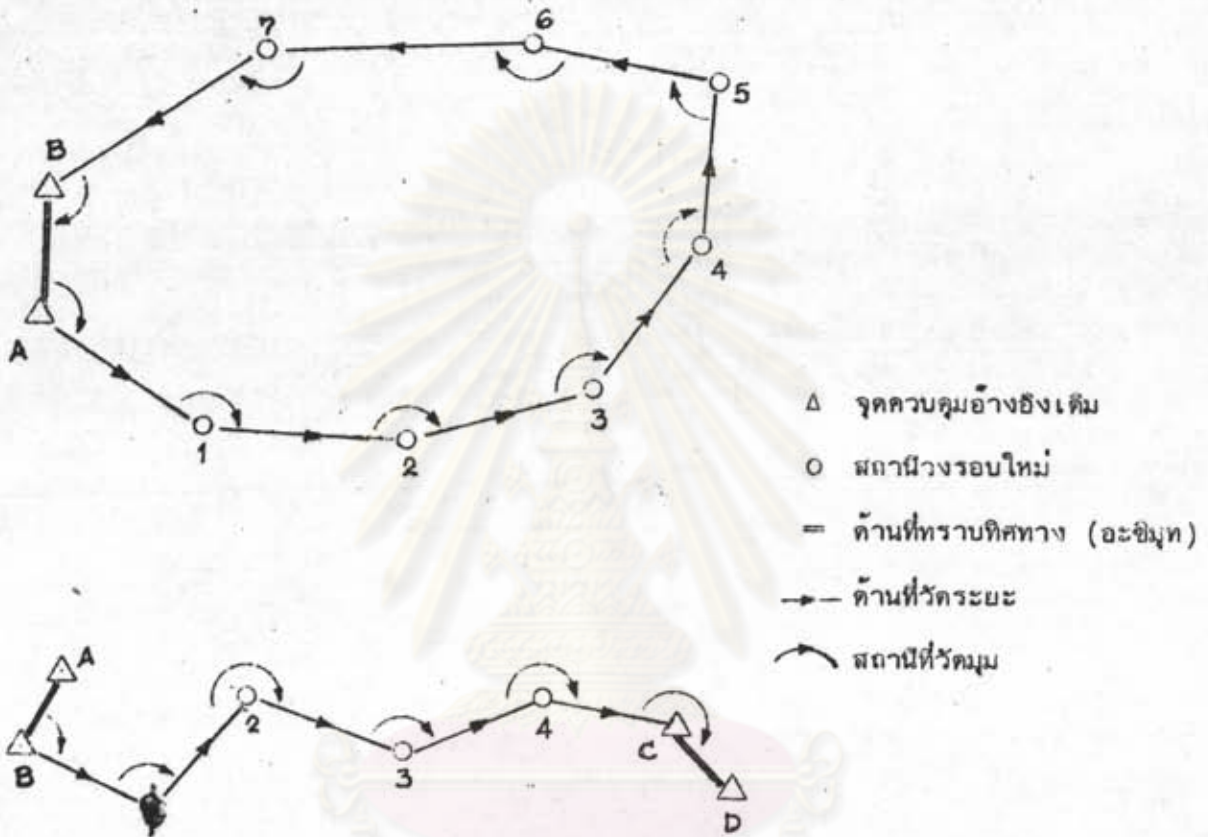
2.1 งานวงรอบ (Traverse)

งานวงรอบ หมายถึง งานรังวัดสำหรับคำนวณหาตำแหน่งทางราบสัมพัทธ์ของจุดต่าง ๆ บนพื้นผิวโลกโดยการวัดมุมและความยาวของด้านสลับกันไปตลอดแนวเส้นตรงต่าง ๆ ที่เชื่อมต่อระหว่างจุดในลักษณะอนุกรม

งานวงรอบดังในรูป 2.1 ประกอบด้วยการวัดมุมราบและวัดระยะราบระหว่างสถานีประชิดกันของวงรอบปิด จุดควบคุมที่มีอยู่เดิมจะรวมอยู่ในบริเวณโครงข่ายด้วย การวัดมุมใช้กล้องทอโกไลต์ ระยะวัดด้วยเครื่องวัดระยะอิเล็กทรอนิกส์หรือแถบวัดระยะ ทิศทางของแขนวงรอบทุกแขน คำนวณจากจุดควบคุมที่มีอยู่กับมุมราบที่วัดได้ เมื่อทราบทิศทางแล้วคำนวณหาทิศทางของทุกจุดในระบบพิกัดเดียวกันกับค่าทิศทางของจุดควบคุมที่มีปรากฏอยู่เดิม โดยวิธีตรีโกณมิติ ในกรณีที่เดินวงรอบมีจำนวนมุมมากจำเป็นต้องมีการวัดอะซิมูทการศาสตร์ ตามเกณฑ์กำหนดของงานวงรอบเพื่อเป็นการควบคุมทิศทาง

ตำแหน่งทางราบอาจคำนวณ โดยใช้ระบบพิกัดพิกัดออคีดิก (Geodetic Coordinate System) ซึ่งแสดงด้วยค่าละติจูด (Latitude) และลองจิจูด (Longitude) หรืออาจคำนวณในระบบพิกัดฉากระนาบราบ (Plane Rectangular System) ข้อดีของระบบพิกัดพิกัดออคีดิกคือตำแหน่งสัมพัทธ์ของจุดที่อยู่ห่างกันมาก ๆ ไม่มีความคลาดเคลื่อนเนื่องจากความโค้งของผิวโลก แต่การคำนวณทางคณิตศาสตร์ค่อนข้างจะยุ่งยาก ส่วนในระบบพิกัดฉากระนาบราบจะเกิดความคลาดเคลื่อนเนื่องจากความโค้งของผิวโลกเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงต้องกำหนดขอบเขตของระบบพิกัดประเภทนี้ เพื่อให้ความคลาดเคลื่อนอยู่ในเกณฑ์ความถูกต้องที่ยอมรับ นอกจากนี้สำหรับงานโครงการขนาดเล็กรวมอาจใช้ระบบพิกัดฉากระนาบราบธรรมดาที่สมมุติขึ้นได้ แต่ถ้าเป็นไปได้ควรหลีกเลี่ยงการใช้ระบบพิกัดที่สมมุติขึ้น เพราะระบบเช่นนี้ จะไม่สัมพันธ์กับค่าละติจูดและลองจิจูดจริง หรือไม่

สัมพันธ์กับระบบพิกัดสมบูรณอื่น ๆ

รูปที่ 2.1 ตัวอย่างเส้นทางวงรอบ

2.1.1 การแบ่งชิ้นของงานวงรอบ

ความละเอียดถูกต้องของงานวงรอบขึ้นอยู่กับชนิดของเครื่องมือ บุคคลผู้ทำการวัด วิธีการวัดและสภาพพื้นฟ้าอากาศ งานแต่ละโครงการย่อมต้องการความละเอียดถูกต้องต่างกันตามวัตถุประสงค์ของงานนั้น จึงจำเป็นต้องแบ่งชิ้นของงานวงรอบ มีเกณฑ์กำหนด (Specification) ของงาน เพื่อให้ได้ความละเอียดตามจุดประสงค์ ในตารางที่ 2.1 แสดงถึงเกณฑ์กำหนดของงาน

วงรอบที่กรมแผนที่ทหารใช้อำศัยอยู่ สำหรับการแบ่งชั้นของงานวงรอบและเกณฑ์กำหนดดังนี้

งานวงรอบชั้นที่ 1 (First Order Traverse)

สำหรับงานรังวัดควบคุม เพื่อเสริมโครงข่ายสามเหลี่ยมหรือสร้างโครงข่ายควบคุมในพื้นที่ที่ไม่สามารถทำงานสามเหลี่ยมได้ ต้องออกงานและเข้าบรรจบหมุดหลักฐานชั้นที่ 1 ที่ปรับแก้แล้ว

การวัดมุมราบด้วยเครื่องมือวัดมุมที่มีความละเอียด 0.1" (Least Count) ให้ทำการวัดอย่างน้อย 12 ศูนย์ ผลต่างของแต่ละศูนย์กับค่าปานกลางไม่เกิน 3" การกำหนดตำแหน่งในทางตั้งให้กระทำด้วยงานระดับยี่อเมตริกไม่ต่ำกว่าชั้นที่ 3

การวัดระยะให้วัดด้วยเครื่องมือ Electro-optics อย่างน้อย 8 ชุด ความละเอียดของการวัดระยะไม่น้อยกว่า 1 ใน 50,000 ถ้าการวัดระยะใช้ลวดอินวาร (Invar Wire) ให้ใช้วิธีการวัดเช่นเดียวกับการวัดระยะเส้นฐานของงานสามเหลี่ยมชั้นที่ 1 ความละเอียดของการวัดระยะต้องไม่น้อยกว่า 1 ใน 35,000

งานวงรอบชั้นที่ 2 (Second Order Traverse)

สำหรับงานรังวัดควบคุมเพื่อขยายพื้นที่ของข่ายสามเหลี่ยมชั้นที่หนึ่ง และสามเหลี่ยมชั้นที่สอง และขยายโครงข่ายวงรอบชั้นที่หนึ่ง ต้องออกงานและเข้าบรรจบหมุดหลักฐานชั้นที่หนึ่งหรือชั้นที่ 2 ที่ปรับแก้แล้ว

การวัดมุมราบด้วยเครื่องมือวัดมุมที่มีความละเอียด 0.1" (Least Count) ให้ทำการวัดอย่างน้อย 8 ศูนย์ ผลต่างของแต่ละศูนย์กับค่าปานกลางไม่เกิน 5" ถ้าใช้เครื่องมือวัดมุมที่มีความละเอียด 1" ให้ทำการรังวัดอย่างน้อย 12 ศูนย์ ผลต่างของแต่ละศูนย์กับค่าปานกลางไม่เกิน 6" การกำหนดตำแหน่งในทางตั้งให้กระทำด้วยระดับยี่อเมตริกไม่ต่ำกว่าชั้นที่ 3

การวัดระยะด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ให้รังวัดอย่างน้อย 4 ชุด ความละเอียดของการวัดระยะ ไม่น้อยกว่า 1 ใน 30,000 ถ้าวัดระยะด้วยลวดหรือเทปอินวาร์ วิธีการรังวัดให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับการวัดระยะพื้นฐานของงานสามเหลี่ยมชั้นที่ 2 ความละเอียดของการวัดระยะ ไม่น้อยกว่า 1 ใน 15,000

งานวงรอบชั้นที่ 3 (Third Order Traverse)

ใช้สำหรับงานสำรวจแผนที่ภูมิประเทศและในกิจการทหาร จะต้องออกงานและเข้าบรรจบหมุดหลักฐานชั้นที่ 3 หรือชั้นสูงกว่าที่ปรับแก้แล้ว

การวัดมุมราบด้วยเครื่องมือวัดมุมที่มีความละเอียด 1" (Least Count) ให้ทำการรังวัดอย่างน้อย 2 ศูนย์ ผลต่างของแต่ละศูนย์กับค่าปานกลางไม่เกิน 10" การกำหนดตำแหน่งทางตั้งให้กระทำด้วยงานระดับยี่อเมตรชั้นที่ 3

การวัดระยะด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ให้รังวัดอย่างน้อย 2 ชุด ความละเอียดของการวัดระยะ ไม่น้อยกว่า 1 ใน 15,000 ถ้าการวัดระยะใช้เทปเหล็ก (Steel Tape) ชนิดยาว 50 เมตร หรือ 40 เมตร ให้วัดสอบด้วยเทปเหล็กชนิดยาว 100 ฟิต ความละเอียดในการวัดระยะ ไม่น้อยกว่า 1 ใน 7,500

นอกจากนี้ Federal Geodetic Control Committee (F.G.C.C.) ได้จัดทำมาตรฐานงานรังวัดควบคุมชั้น เอกสารนี้คือ "Classification, Standard of Accuracy, and General Specifications of Geodetic Control Surveys" ฉบับปี ค.ศ. 1974 ทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานสำรวจรังวัดควบคุมภายในสหรัฐอเมริกา ดังในตารางที่ 2.2 และตารางที่ 2.3 สำหรับประเทศไทยยังมีได้นำมาตรฐานนี้มาใช้

2.1.2 ความคลาดเคลื่อนในงานวงรอบ

ในกระบวนการของการวัดปริมาณใด ๆ ตัวประกอบต่าง ๆ เช่น ชีตความสามารถของผู้วัด สภาพของเครื่องมือ วิธีการวัด และสภาพดินฟ้าอากาศ ทำให้ค่าที่วัดได้ไม่ตรงกับค่าจริง (True

Values) ไม่ว่าจะพยายามระมัดระวังเท่าใดก็ตาม ตัวประกอบเหล่านี้จะทำให้ค่าที่วัดได้มีความคลาดเคลื่อน (Errors) ไม่มากนักน้อย Mikhail (1976) ได้กล่าวถึงชนิดของความคลาดเคลื่อนสรุปได้คือ

1. ความคลาดเคลื่อนมีระบบ (Systematic Errors) เป็นความคลาดเคลื่อนในการวัดที่เป็นไปตามกฎทางคณิตศาสตร์หรือทางฟิสิกส์ ผลของความคลาดเคลื่อนมีระบบต่อการาคำนวณหาค่าของตัวแปรสุ่ม (Random Variables) นั้นจะมีผลโดยตรงต่อ Location Parameters ซึ่งในทางสถิติคือ ความลำเอียง (Biases) เมื่อนำค่าวัดซึ่งมีความคลาดเคลื่อนมีระบบติดอยู่ไปที่ค่าตัวแปรสุ่มจะกล่าวได้ว่า แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ยังไม่เหมาะสม

ความคลาดเคลื่อนมีระบบ มีผลในรูปแบบขึ้นอยู่กับค่าและเครื่องหมายของมัน ถ้าค่าและเครื่องหมายที่ตลอดกระบวนการของการวัดเรียกว่า ความคลาดเคลื่อนคงที่ (Constant Error) ความคลาดเคลื่อนมีระบบสามารถขจัดออกไปหรือลดลงให้เหลือน้อยที่สุด โดยอาศัยการวัดสอบเครื่องมือ กำหนดระเบียบวิธีการวัดและกรรมวิธีการเตรียมข้อมูลก่อนนำไปปรับแก้ (วิชา, 2524 หน้า 3-6)

2. ความคลาดเคลื่อนสุ่ม (Random Errors) หลังจากขจัดความคลาดเคลื่อนมีระบบออกไปแล้ว ความคลาดเคลื่อนที่เหลืออยู่เรียกว่า ความคลาดเคลื่อนสุ่ม (Random or Accidental Errors) ซึ่งมีขนาดเล็ก ขาดความเป็นระเบียบและไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอนใด ๆ ที่จะควบคุมไม่ให้เกิดขึ้นได้ ความคลาดเคลื่อนชนิดนี้จะเป็นไปตามทฤษฎีของความน่าจะเป็น (Theory of Probability) โอกาสที่จะเกิดขึ้นในทางบวกมีเท่า ๆ กับ ที่จะเกิดขึ้นในทางลบ

3. ความผิด (Blunders or Mistakes) ในทางสถิติไม่ถือเป็นตัวอย่าง (Samples) ของการแจกแจง จะต้องหาทางตรวจสอบและกำจัดออกไปจากค่าวัดด้วยกรรมวิธีที่เหมาะสม

ในงานวงจรอบ สาเหตุของความคลาดเคลื่อนมีระบบพอสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2.1 เกณฑ์กำหนดของงานวงรอบ

ชนิดของงาน	งานวัดระยะด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์			งานวัดระยะด้วยเทปหรือลวด		
	งานชั้นที่ 1	งานชั้นที่ 2	งานชั้นที่ 3	งานชั้นที่ 1	งานชั้นที่ 2	งานชั้นที่ 3
1. จำนวนเส้นวงรอบในระหว่างแนวที่มีการวัดอะซิมุต	15	25	50	15	25	50
2. จำนวนแก๊งของมุมวงรอบเมื่อตรวจสอบกับอะซิมุตไม่เกินมุมละ	1"	3"	5"	1"	3"	5"
3. ความละเอียดของการวัดระยะไม่น้อยกว่า	1 ใน 50,000	1 ใน 30,000	1 ใน 15,000	1 ใน 35,000	1 ใน 15,000	1 ใน 7,500
4. Probable Error ของผลการรังวัดดาราศาสตร์ไม่เกิน	0.5"	2.0"	5.0"	0.5"	2.0"	5.0"
5. ความคลาดบรรจบของพิกัดตำแหน่งหลังจากปรับแก้มุมอะซิมุตแล้ว	1 ใน 40,000	1 ใน 20,000	1 ใน 10,000	1 ใน 25,000	1 ใน 10,000	1 ใน 5,000

ตารางที่ 2.2 มาตรฐานการจำแนกประเภทของงานรังวัดควบคุมป๊อเคติก
และจุดประสงค์หลักของงานแต่ละประเภท

งานรังวัดควบคุมทางราบ

การจำแนกประเภท	งานชั้นหนึ่ง	งานชั้นสอง		งานชั้นสาม	
		ประเภท 1	ประเภท 2	ประเภท 1	ประเภท 2
มาตรฐานขั้นต่ำของความถูกต้องสัมพัทธ์ทางลิคิตตำแหน่งระหว่างจุดสองจุดใกล้เคียงที่เชื่อมโยงกันโดยตรง	1 ใน 100,000	1 ใน 50,000	1 ใน 20,000	1 ใน 10,000	1 ใน 5,000
จุดประสงค์ของงาน	<ul style="list-style-type: none"> - โครงข่ายควบคุมเอกแห่งชาติ - การรังวัดพื้นที่ในเขตมหานคร - การศึกษารังวัดทางวิทยาศาสตร์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ข่ายควบคุมในพื้นที่ซึ่งเพิ่มความมั่นคงแก่โครงข่ายแห่งชาติ - ข่ายควบคุมเสริมในเขตมหานคร 	<ul style="list-style-type: none"> - ข่ายควบคุมในพื้นที่ซึ่งต่อเติมเข้ากับโครงข่ายแห่งชาติ 	<ul style="list-style-type: none"> - งานรังวัดควบคุมทั่วไปที่โยงยึดอยู่กับโครงข่ายควบคุมแห่งชาติ - งานรังวัดควบคุมเฉพาะใน 	

ตารางที่ 2.3 การจำแนกประเภทมาตรฐานความถูกต้องและเกณฑ์กำหนดทั่วไปของงานวงรอบ

การจำแนกประเภท	งานชั้นหนึ่ง	งานชั้นสอง		งานชั้นสาม	
		ประเภท 1	ประเภท 2	ประเภท 1	ประเภท 2
ระยะห่างระหว่างสถานีหลัก	10-15 กม.	ไม่น้อยกว่า 4 กม. ยกเว้นในเขตมหานคร ไม่น้อยกว่า 0.3 กม.	ไม่น้อยกว่า 2 กม. ยกเว้นในเขตมหานคร ไม่น้อยกว่า 0.2 กม.	ไม่ต่ำกว่า 0.1 กม.	ตามต้องการ
การวัดมุม (หรือทิศทาง)					
- กล้องวัดมุม	0"2	0"2	0"2	1"0	1"0
- จำนวนชุดของการวัด	16	8 หรือ 12	6 หรือ 8	4	2
- เกณฑ์ปฏิเสธค่าการวัด	4"	4" หรือ 5"	4" หรือ 5"	5"	5"
การวัดระยะ					
- ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	1/600,000	1/300,000	1/120,000	1/60,000	1/30,000
การวัดมุมสูงไป-กลับ					
- จำนวนชุดของการวัดและพิสัยสูงสุดของค่าที่วัดได้	3 D/R-10"	3 D/R-10"	2 D/R-10"	2 D/R-10"	2 D/R-10"
- จำนวนสถานีระหว่างตำแหน่งที่วัดระดับความสูง	4-6	6-8	8-10	10-15	15-20

ตาราง 2.3 (ต่อ)

การจำแนกประเภท	งานชิ้นหนึ่ง	งานชิ้นสอง		งานชิ้นสาม	
		ประเภท 1	ประเภท 2	ประเภท 1	ประเภท 2
อะซิทมัทดาราศาสตร์					
- จำนวนเส้นวงรอบในระหว่างแนวที่มีการวัดอะซิทมัท	5-6	10-12	15-20	20-25	30-40
- จำนวนชุดของการวัดในหนึ่งคืน	16	16	12	8	4
- จำนวนคืนที่ทำการวัด	2	2	1	1	1
- ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	0:45	0:45	1:5	3:0	8:0
- ความคลาดบรรจบของอะซิทมัท ณ แนวตรวจสอบไม่เกิน (ใช้ค่าตัวเป็นเกณฑ์)	1:0 ต่อสถานี หรือ $2'' \sqrt{N}^*$	1:5 ต่อสถานี หรือ $3'' \sqrt{N}^*$	2:0 ต่อสถานี หรือ $6'' \sqrt{N}$	3:0 ต่อสถานี หรือ $10'' \sqrt{N}$	8:0 ต่อสถานี หรือ $30'' \sqrt{N}$
ความคลาดบรรจบของมิติวัด ตำแหน่งหลังจากปรับแก้อะซิทมัทแล้ว (ใช้ค่าหัวเป็นเกณฑ์)	0.04 ม. \sqrt{K}^{**} หรือ 1/100,000	0.08 ม. \sqrt{K} หรือ 1/50,000	0.2 ม. \sqrt{K} หรือ 1/20,000	0.4 ม. \sqrt{K} หรือ 1/10,000	0.8 ม. \sqrt{K} หรือ 1/5,000

* N เป็นจำนวนสถานีต่อเนื่องที่ใช้ในการถ่ายหอดคะอะซิทมัท

** K คือระยะทางเป็นกิโลเมตร

011066

ก. ความคลาดเคลื่อนจากเครื่องมือ (Instrumental Errors) ในงานวางรอบ
มีเครื่องมือที่ใช้อยู่ 2 ชนิด คือ กล้องวัดมุมและเครื่องมือวัดระยะ (โซ่, เทป หรือเครื่องวัดระยะ
อิเล็กทรอนิกส์) ลักษณะของความคลาดเคลื่อนจะเกิดจาก

- ความไม่สมบูรณ์ของเครื่องมือ เนื่องจากการผลิตเช่น ซึคส่วนแบ่งบนจานองศาของ
กล้องวัดมุมไม่เท่ากันโดยตลอด ศูนย์กลางของจานองศาเบี่ยงไปจากศูนย์จริง หรือลักษณะของเครื่องมือ
วัดระยะที่สั้นหรือยาวกว่ามาตรฐาน เป็นต้น

- ไม่ได้วัดสอบ (Calibrate) เครื่องมือให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานในการใช้งานเช่น
กล้องวัดมุมมีคอลลิเมชันเกินเกณฑ์ที่ยอมให้

- ความไม่ถูกต้องและความไม่มั่นคงของอุปกรณ์ประกอบเครื่องมือ เช่น ขากล้อง
(Tripod), ที่หมายเล็ง (Target) เป็นต้น

ข. ความคลาดเคลื่อนจากผู้วัด (Personal Errors) ผู้วัดมีส่วนสำคัญที่ทำให้ค่าวัด
มีความคลาดเคลื่อน ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานวางรอบจึงต้องมีความเข้าใจในงาน ปฏิบัติให้เป็นไปตามวิธีการ
ที่กำหนดด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ ความคลาดเคลื่อนจากผู้วัดได้แก่

- การตั้งเครื่องมือและที่หมายเล็งไม่ตรงกับตำแหน่งของหัวมุม

- การตั้งเครื่องมือไม่ได้ระดับ

- ขาดความปราณีตในการปรับและอ่านค่าบนจานองศา

- ขาดความปราณีตในการจับที่หมายเล็ง

ค. ความคลาดเคลื่อนจากธรรมชาติ (Natural Errors) สภาพภูมิประเทศ สภาพฟ้า-
อากาศ ก็มีส่วนทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในขณะทำการวัด ซึ่งต้องมีการจดบันทึกสภาพอากาศที่
จำเป็น และผู้ปฏิบัติงานต้องศึกษาให้เข้าใจว่า เครื่องมือที่ใช้มีจุดอ่อนอย่างไร เวลาใดที่เหมาะสม
ในการวัด

นอกจากนี้ Brinker ก็กล่าวสรุปไว้ในบทความเรื่อง "Basic Information that Land Surveyors Need to Know About Control Surveys" ใน A.C.S.M. 1978 ถึงความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นในผลของการคำนวณวงรอบได้แก่

- ใช้จุดรั่วควบคุมที่มีความละเอียดต่ำเป็นหมุดออกงาน
- เมื่อวางจุดควบคุมใหม่ใช้จุดควบคุมอ้างอิงเดิมเพียงจุดเดียว
- ไม่ทอนค่ารั้วด้วย Sea Level Factor, Scale Factor และ Arc to Chord Correction

2.1.3 วิธีคำนวณงานวงรอบ

วิธีคำนวณเส้นวงรอบโดยทั่วไปมี 5 วิธี คือ (Brinker and Wolf, 1977, PP. 225-229)

1. วิธีที่กำหนดขึ้นเอง (Arbitrary Method) ไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน ความคลาด-
บรรจบเชิงเส้นจะถูกกระจายไปตามการวิเคราะห์สภาพท้องถิ่นของผู้ปฏิบัติงาน
2. วิธีกฎทรานสิท (Transit Rule Method) เหมาะสำหรับงานวงรอบที่การวัด
มุมมีความละเอียดกว่าการวัดระยะเช่น การวงรอบสแตเดีย ในทางปฏิบัติไม่ค่อยนิยมใช้วิธีนี้ ค่า
ตรวจแก้ (Corrections) จะหาได้จาก

$$\frac{\text{ค่าตรวจแก้ทางละติจูดของ AB}}{\text{ค่าคลาดบรรจบทางละติจูด}} = \frac{\text{ละติจูดของ AB}}{\text{ผลรวม เลขคณิตของละติจูด}}$$

$$\frac{\text{ค่าตรวจแก้ทางดีพาร์ทเจอร์ของ AB}}{\text{ค่าคลาดบรรจบทางดีพาร์ทเจอร์}} = \frac{\text{ดีพาร์ทเจอร์ของ AB}}{\text{ผลรวม เลขคณิตของดีพาร์ทเจอร์}}$$

3. วิธีกฎเข็มทิศ (Compass Rule or Bowditch Rule) เหมาะสำหรับงาน
วงรอบที่การวัดมุมและการวัดระยะมีความละเอียดเท่ากัน ในทางปฏิบัติเป็นวิธีที่ใช้มาก ค่าตรวจแก้
หาได้จาก

$$\frac{\text{ค่าตรวจแก้ทางละติจูดของ AB}}{\text{ค่าคลาดบรรจบทางละติจูด}} = \frac{\text{ความยาวของ AB}}{\text{ผลรวมความยาวด้านในเส้นวงรอบ}}$$

$$\frac{\text{ค่าตรวจแก้ทางคิพาร์ทเจอร์ของ AB}}{\text{ค่าคลาดบรรจบทางคิพาร์ทเจอร์}} = \frac{\text{ความยาวของ AB}}{\text{ผลรวมความยาวด้านในเส้นวงรอบ}}$$

4. วิธีแครนคอลล (Crandall Method) ใช้ปรับแก้เส้นวงรอบที่การวัดระยะมีความคลาดเคลื่อนมากกว่าการวัดมุม เช่น วงรอบสเตเดียม วิธีการคำนวณตามลำดับดังนี้

- หาความคลาดบรรจบทางมุม (Angular Error of Closure) และกระจายค่าตรวจแก้ทางมุมกับมุมที่วัดได้ทุกมุมเป็นจำนวนเท่า ๆ กัน
- ใช้มุมที่ตรวจแก้แล้วเป็นค่าคงตัวในการปรับแก้ระยะที่วัดได้โดยวิธีลีสต์สแควร์
- คำนวณหาค่าละติจูด, คิพาร์ทเจอร์และคิพัดจุดต่าง ๆ ในเส้นวงรอบ

5. วิธีลีสต์สแควร์ (Least Squares Method) เป็นการปรับแก้ทั้งมุมและระยะพร้อมกันโดยทำให้ผลรวมกำลังสองของเศษคงเหลือมีค่าน้อยที่สุด

2.1.4 การปรับแก้โครงข่ายงานวงรอบ (Adjustment of a Network of Traverses)

เมื่อพื้นที่สำรวจเป็นบริเวณกว้าง ต้องการวางจุดควบคุมให้มีความหนาแน่นพอกรอบของงาน (Frame work) จึงต้องประกอบเป็นโครงข่าย (Network) ซึ่งวงรอบหลาย ๆ เส้นจะบรรจบกัน ณ จุดร่วม (Junction Point หรือ Nodal Point) ต่าง ๆ วิธีปรับแก้โครงข่ายเพื่อให้จุดร่วมมีค่าความแปรปรวนน้อยที่สุด (Minimum Variance) และได้ค่าที่เป็นเอกภาพ (Unique) ก็คือ วิธีลีสต์สแควร์ (Olliver and Clendinning, 1978, P.90)

การปรับแก้โครงข่ายงานวงรอบอาจทำได้ 2 วิธีคือ

วิธีที่ 1

ปรับแก้พร้อมกันทั้งโครงข่าย มุมและระยะทุกค่าที่วัดได้ถือเป็นค่าสังเกต (Observations) ใช้ปรับแก้โครงข่ายที่ต้องการความละเอียดสูงเช่น โครงข่ายงานวงรอบชั้นที่ 1 หรือโครงข่าย...

งานวิจัยควบคุมแห่งชาติ (สหรัฐอเมริกา) เป็นต้น

วิธีที่ 2

ในกรณีที่ต้องการวางจุดควบคุมให้หนาแน่นและคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง และระยะระหว่างจุดในเส้นวงรอบเป็นระยะสั้น ในขั้นต้นต้องคำนวณหาความต่างของค่าฟังก์ชันระหว่างจุดร่วมแต่ละคู่ที่อยู่ต่อเนื่องกัน แล้วจึงใช้ค่าความต่างเหล่านั้นเป็นค่าสังเกตในการปรับแก้พร้อมกันทั้งโครงข่ายโดยวิธีลิสต์สแควร์ ลำดับต่อไปใช้ค่าฟังก์ชันของจุดร่วมที่ปรับแก้แล้วเป็นค่าบังคับในการคำนวณปรับแก้เส้นวงรอบที่อยู่ระหว่างจุดร่วม วิธีนี้เหมาะในทางปฏิบัติสำหรับงานชั้นรองลงมา เพราะสามารถลดจำนวนค่าสังเกตลงได้มาก ทำให้สมการปกติ (Normal Equations) มีขนาดเล็กลง

2.2 โครงข่ายวงรอบโครงการพิชิตโลกฝั่งขวา

การพัฒนาอู่มน้ำในระยะเวลาที่ 2 และระยะเวลาที่ 3 คือ โครงการชลประทานพิชิตโลก และโครงการชลประทานอุตรดิตถ์ เป็นโครงการที่ต่อเนื่องกันคลุมพื้นที่สองฝั่งแม่น้ำเกือบ 3 ล้านไร่ และระยะจากจังหวัดอุตรดิตถ์ลงมาถึงจังหวัดนครสวรรค์ประมาณ 300 กิโลเมตร เพื่อให้แผนที่โครงการเป็นระบบเดียวกันและมีความถูกต้องในเกณฑ์ที่น่าเชื่อถือ การวางโครงข่ายจึงแบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1

งานสำรวจโครงข่ายควบคุมหลักเป็นงานที่ต้องการความละเอียดสูง การสำรวจค่าเงินการโดยกองสนามสำรวจทางเทคนิค กรมแผนที่ทหาร เมื่อปี พ.ศ. 2518 แยกงานเป็น 2 ส่วน คือ

1. งานวงรอบขั้นที่ 1 ออกงานจากหมุดสามเหลี่ยมขั้นที่หนึ่งที่เขาแม่แล จังหวัดอุตรดิตถ์ ท้าววงรอบผ่านสถานีวงรอบที่สร้างขึ้นใหม่ 8 สถานี แล้วเข้าบรรจบหมุดสามเหลี่ยมขั้นที่หนึ่ง

ที่เขาโอง จังหวัดนครสวรรค์ ระยะทางสายวงรอบ 290.566 กิโลเมตร การวัดมุมใช้กล้อง
 ซีโอโคไลต์ Wild T3 หมายเลข 91541 การวัดระยะใช้เครื่องวัดระยะ Geodimeter Model 8
 หมายเลข 80185 การวัดมุมและระยะเป็นไปตามข้อกำหนด คำนวณปรับแก้โดยวิธีลีสทส์แควร์
 ค่าพิกัดทางราบของสถานีวงรอบเป็นพิกัดภูมิศาสตร์ พื้นหลักฐานอ้างอิงใช้ Everest Spheroid
 แนวของโครงข่ายวงรอบแสดงในแผนที่ประกอบ รูปที่ 2.2 ค่าพิกัดและแนวทิศทางของเส้นวงรอบ
 แสดงในตารางที่ 2.4

2. งานวงรอบชั้นที่ 2 เนื่องจากสถานีวงรอบชั้นที่ 1 ส่วนใหญ่อยู่บนยอดเขาและ
 ห่างกันมาก ย่อมไม่สะดวกในการวางโครงข่ายคลุมพื้นที่โครงการ จึงสร้างหมุดหลักฐานถาวรไว้
 เป็นคู่ตามสถานีรถไฟ เริ่มจากสถานีบ้านบึง จังหวัดพิษณุโลก ลงไปทางใต้จนถึงสถานีชุมแสง
 จังหวัดนครสวรรค์ แล้วเดินวงรอบชั้นที่ 2 โดยออกงานและเข้าบรรจบหมุดงานวงรอบชั้นที่ 1
 แบ่งออกเป็นวงรอบ 5 เส้น รวมระยะทาง 208.560 กิโลเมตร มีหมุดหลักฐานถาวร 55 หมุด
 แนวของเส้นวงรอบและตำแหน่งของหมุดหลักฐานบางส่วนแสดงในแผนที่ประกอบ รูปที่ 2.3 การวัด
 มุมใช้กล้องซีโอโคไลต์ Wild T2 การวัดระยะใช้เครื่องวัดระยะ Geodimeter Model 8
 หมายเลข 80185 และเครื่องวัดระยะ Distomat DI-10 หมายเลข 4026 คำนวณในระบบพิกัด
 ภูมิศาสตร์ แล้วจึงแปลงพิกัดภูมิศาสตร์ของหมุดหลักฐานเป็นพิกัดฉากทรงกลม ดังในตารางที่ 2.5

ขั้นตอนที่ 2

งานโครงข่ายวงรอบคลุมพื้นที่โครงการ ดำเนินการสำรวจโดยกองสำรวจภูมิประเทศ
 กรมชลประทาน เริ่มงานในปี 2519 จนถึงปี 2523 รวมพื้นที่สำรวจ 4,650 ตารางกิโลเมตร เป็น
 พื้นที่ฝั่งขวาของโครงการประมาณ 2,400 ตารางกิโลเมตร (รวมทั้งพื้นที่โครงการสุโขทัย) โดยยึด
 ทางรถไฟสายเหนือเป็นเขตแบ่ง การวางโครงข่ายวงรอบได้ออกงานจากวงรอบชั้นที่ 2 ดังได้กล่าว
 ไว้ขั้นตอนที่ 1 และเข้าบรรจบหมุดหลักฐานชั้นที่ 2 เมื่อสภาพภูมิประเทศอำนวยให้ ส่วนวงรอบที่อยู่
 ห่างออกไปก็ออกและเข้าบรรจบกับเส้นวงรอบที่ทำก่อนคำนวณปรับแก้โดยวิธีลีสทส์แควร์ในระบบพิกัดฉาก

ตารางที่ 2.4 แสดงค่าทิศทางดาวเรียงรอบชั้นที่ 1

ชื่อสถานี	ละติจูด	ลองจิจูด	อะซิมุทจากใต้	ระยะ (เมตร)
เขาแม่แล (สามเหลี่ยม)	17-37-33.0650	100-16-24.8720	61-08-01.7500	
เขากา	17-26-34.6458	99-55-42.5181	(241-01-47.4561)	41856.3254
เขาสมอคล้าย	17-09-17.6838	100-10-20.8507	320-49-50.0661	41094.0481
เขาสมอแดง	16-50-40.3249	100-24-18.1265	(144-14-36.0975)	42342.1860
ซากเหล็ก 1	16-29-14.1206	100-26-49.1101	353-32-18.2675	39787.4284
ซากเหล็ก 2	16-28-55.6223	100-25-34.0177	(173-33-01.5701)	2298.4798
เขารวก	16-13-33.9923	100-32-30.6838	75-40-50.4801	30904.9015
บางมูลนาก	16-01-40.7873	100-23-44.1070	(255-40-29.1702)	26930.9546
เขาทนมะเข	15-42-40.9435	100-20-33.5835	336-24-13.1802	35489.1917
เขาโยง (สามเหลี่ยม)	15-31-29.9118	100-08-28.7934	(189-10-55.2970)	29855.3292
			46-20-01.2770	
			(226-16-46.1451)	

หมายเหตุ ในช่องอะซิมุท ค่าในวงเล็บค่าอะซิมุทกลับ (Back Azimuth)

ตารางที่ 2.5 แสดงค่าพิกัดจากในระบบ Cassini ของหมุดหลักฐานชั้นที่ 2

CONVERSION OF GEOGRAPHIC COORDINATE TO RECTANGULAR COORDINATE

PHITSANULOK-PROJECT ORIGIN LAT. 17 DEGREE
LONG. 101 DEGREE

STATION A	B	DISTANCE (METER)	GEOGRAPHIC COORDINATE				RECTANGULAR COORDINATE		
			LATITUDE(DMS)	LONGITUDE(DMS)	AZIMUTH A TO B	Y IN METER N(+) S(-)	X IN METER E(+) W(-)	AZIMUTH A TO B	
S-20	S-19	316.394	17 9 58.726	100 6 51.222	141 37 10.387	48619.279	-94225.230	141 52 51.612	
BMP.7	AZ.1	229.408	17 2 26.741	100 11 18.716	341 46 23.570	4609.926	-86376.970	342 0 39.710	
BMP.R10	AZ.1	609.517	17 2 48.374	100 11 2.278	137 10 50.024	5356.981	-86822.244	137 25 11.277	
BMP.169	AZ22314	181.173	17 1 47.494	100 12 15.632	341 33 32.183	3476.499	-84700.948	341 47 31.120	
BMP.169	AZ.2	161.661	17 1 42.852	100 12 18.202	151 57 40.160	3355.489	-84625.532	152 11 39.097	
BMP.908	AZ.3	86.805	16 57 8.825	100 14 8.017	145 30 53.571	-5103.344	-81411.077	145 44 16.052	
BMP.909	AZ.4	222.965	16 54 28.316	100 15 13.214	156 34 8.979	-10044.936	-79501.100	156 47 10.427	
BMP.1111	AZ.5	273.764	16 51 16.061	100 16 11.998	181 1 43.483	-15961.483	-77765.574	181 14 25.486	
AZ22288	AZ22286	317.751	16 49 28.201	100 16 9.449	181 23 12.532	-15276.869	-77871.269	181 35 53.959	
BMP.77	AZ.6	458.075	16 48 45.855	100 16 7.896	3 12 51.515	-10576.432	-77422.046	3 25 32.875	
BMP.910	AZ.7	219.486	16 44 49.296	100 16 2.691	179 6 39.454	-17849.756	-78102.980	179 19 19.424	
BMP.75-N	AZ.8	631.947	16 41 20.725	100 16 34.017	343 1 56.633	-34204.640	-77198.577	343 14 25.351	
BMP.75-N	BMP.75-0	120.572	16 41 16.968	100 16 35.187	163 17 36.923	-34300.255	-77198.577	163 30 5.341	

ตารางที่ 2.5 (ต่อ)

STATION A	STATION B	DISTANCE (METER)	GEOGRAPHIC COORDINATE			RECTANGULAR COORDINATE		
			LATITUDE(DMS)	LONGITUDE(DMS)	AZIMUTH A TO B	Y IN METER N(+) S(-)	X IN METER E(+) W(-)	AZIMUTH A TO B
BMP. 911	AZ. 9	424,534	16 36 28.542 16 36 15.887	100 17 15,649 100 17 21,387	156 22 59,758	-43250.725 -43640.339	-75997,284 -75928,612	156 35 12.738
BMP. 74	AZ. 10A	58.199	16 34 23,320 16 34 25,190	100 18 11,713 100 18 11,403	350 53 41,847	-47105.832 -47048.317	-74345.139 -74358,129	351 5 27.341
AZ 10A	AZ 10	279,711	16 34 25,190 16 34 16,699	100 18 11,403 100 18 14,797	158 55 2,660	-47048.317 -47309.675	-74358,129 -74258,430	159 6 58.264
BMP. 912	AZ. 11	330,958	16 30 37,096 16 30 26,420	100 20 0,527 100 20 1,977	172 31 57,758	-54070.732 -54399.045	-71146,783 -71104,874	172 43 19.687
ST. 55	ST. 56	792,138	16 27 22,500 16 27 31,632	100 20 44,239 100 21 9,213	69 14 53,620	-60056.667 -59778,343	-69870,067 -69128,461	66 26 0,594
SAKLEK. 1	SAKLEK. 2	2298,480	16 29 14,121 16 28 55,622	100 26 49,116 100 25 34,018	225 40 50,480	-56657.910 -57220,328	-59038,734 -61267,341	225 50 15,513
BMP. 913	AZ. 12	618,417	16 26 46,043 16 26 34,863	100 21 0,418 100 21 17,751	123 45 27,115	-61178,862 -61524,167	-69393,812 -68880,798	123 56 29,509
BMP. 971	AZ. 13	210,537	16 23 49,280 16 23 42,648	100 23 34,638 100 23 36,409	165 32 23,119	-66626,514 -66830,529	-64835,815 -64783,882	165 42 40,050
BMP. 970	AZ. 14	234,938	16 20 15,087 16 20 24,196	100 24 23,514 100 24 21,732	349 18 12,840	-73214,748 -72934,599	-63404,572 -63457,041	349 28 13,843
BMP. 969	AZ. 15	263,725	16 16 17,133 16 16 9,191	100 25 43,977 100 25 47,337	157 46 28,614	-80535,827 -80780,227	-61037,528 -60938,460	157 56 4,705
BMP. 968	AZ. 16	97,813	16 13 15,641 16 13 13,025	100 25 41,014 100 25 39,139	214 41 32,056	-86114,270 -86194,525	-61141,071 -61196,972	214 51 7,237
AZ. 16	AZ. 15	711,077	16 13 13,025 16 12 50,002	100 25 39,139 100 25 36,813	185 34 17,561	-86194,525 -86902,009	-61196,972 -61268,019	185 43 53,241
BMP. 967	AZ. 17	309,743	16 8 15,142 16 8 5,099	100 25 5,386 100 25 4,528	184 43 19,600	-95347,968 -95656,594	-62225,168 -62251,528	184 53 1,824
BMP. 966	AZ. 18	270,041	16 4 48,537 16 4 56,449	100 24 31,777 100 24 35,728	25 45 50,972	-101695,675 -101452,815	-63241,776 -63123,675	25 55 40,470
BMP. 965	AZ. 19	329,722	16 1 34,612 16 1 44,556	100 23 3,227 100 23 7,389	22 2 6,106	-107648,786 -107343,498	-65850,814 -65766,199	22 12 18,131
BMP. 964	AZ. 20	138,652	15 58 32,305 15 58 28,032	100 21 4,424 100 21 2,931	198 39 46,420	-113241,708 -113372,911	-69439,56 -69484,362	198 50 29,263
BMP. 963	AZ. 21	278,742	15 53 39,649 15 53 31,235	100 18 50,337 100 18 46,841	201 53 57,265	-122224,477 -122482,762	-73455,692 -73560,523	202 5 13,647

ระนาบราบธรรมดา โครงข่ายงานวงรอบพร้อมทั้งจุดร่วมของเส้นวงรอบ แสดงในรูปที่ 2.3 รวมระยะของเส้นวงรอบที่นำมาวิเคราะห์ 825.3 กิโลเมตร

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดมุม ใช้กล้องทริโอดไลท์ Wild T2 หมายเลข 148377 และหมายเลข 148398 การวัดระยะใช้เครื่องวัดระยะ Geodimeter Model 6A หมายเลข 61238 การวัดมุมวัด 4 ศูนย์ วิธีการวัดระยะและอื่น ๆ เป็นไปตามเกณฑ์กำหนดของงานชั้นที่ 3

ในเขตพื้นที่โครงการได้สร้างหมุดหลักฐานถาวรเป็นหมุดคอนกรีต ผิวหน้าเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส กึ่งกลางมีหัวน๊อตกลม ผ่ากากบาท-ตรงกลาง ขนาดของหมุด $0.20 \times 0.20 \times 0.60$ เมตร สร้างไว้ในตำแหน่งที่เหมาะสม สะดวกในการค้นหา มั่นคงแข็งแรง ยากต่อการทำลาย ความถี่ของหมุดให้มีหมุดคลุมพื้นที่ทุก 4-5 กิโลเมตร หมุดหลักฐานเหล่านี้สร้างไว้เพื่อประโยชน์ในการใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงในงานสำรวจขั้นต่อไป จำนวนหมุดทั้งหมด 703 หมุด ส่วนที่อยู่ในข่ายของการวิเคราะห์ 274 หมุด

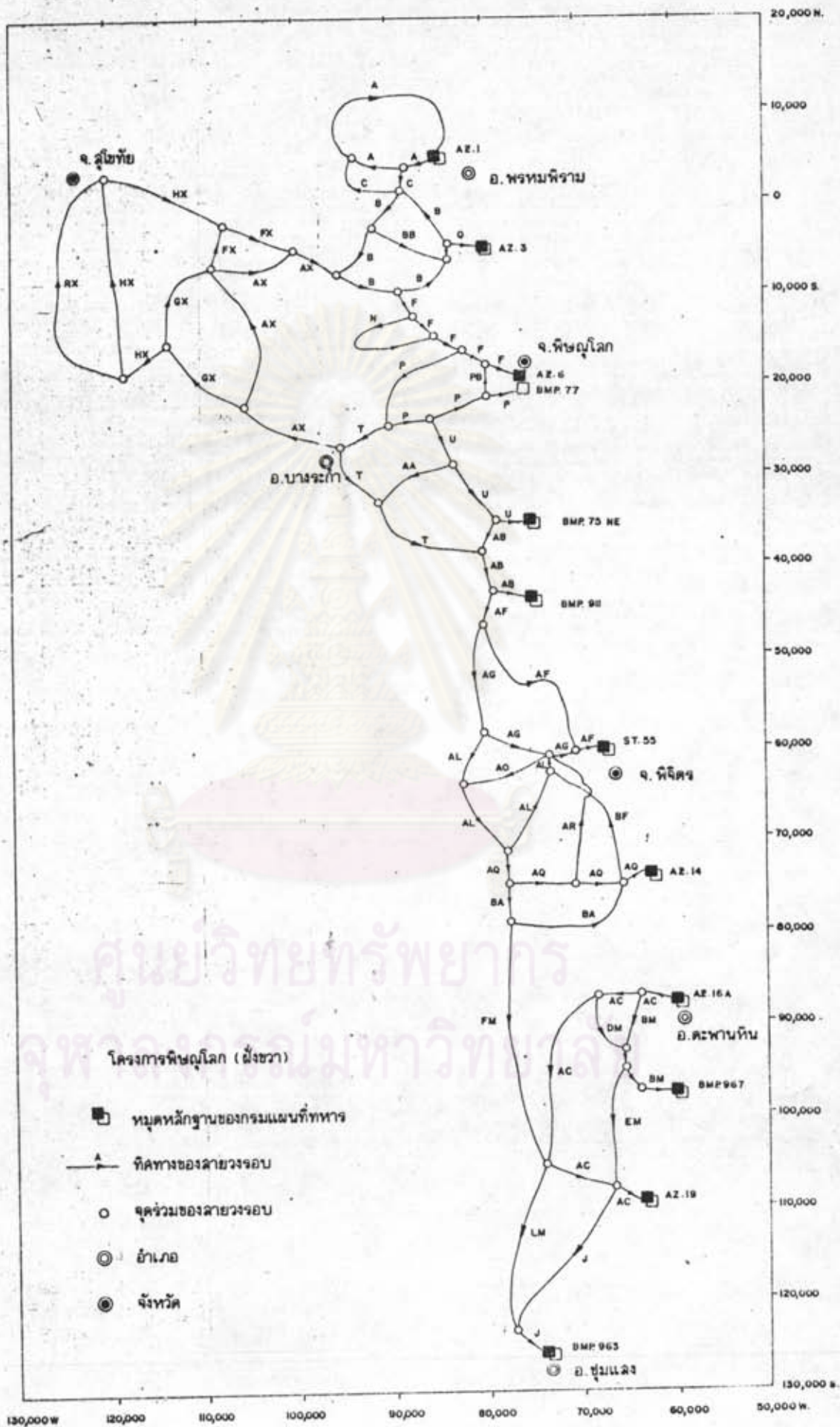
2.3 ระบบพิกัด (Coordinates System)

พิกัดตำแหน่งของหมุดหลักฐานหรือจุดควบคุม เป็นข้อมูลที่จำเป็นต่อการแผนที่และการอ้างอิงในโครงการวิศวกรรมต่าง ๆ ระบบพิกัดภูมิศาสตร์ซึ่งแสดงด้วยละติจูดและลองจิจูด ไม่สะดวกในการใช้งานสำหรับแผนที่มาตราส่วนใหญ่ ระบบพิกัดที่เหมาะสมก็คือ ระบบพิกัดฉากระนาบ (Plane Rectangular Coordinates System) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้ (จากบทความ "ตารางพิกัดแผนที่" โดย สมหวัง วิทยลักษณ์, 2523)

1. ศูนย์กำเนิด (Origin) แสดงตำแหน่งศูนย์พิกัดของระบบ ต้องทราบค่าละติจูดและลองจิจูด

2. ระบบการฉาย (Projection) เป็นการถ่ายทอดรายละเอียดจาก Datum Surface ไปสู่ Projection Surface ต้องมี Mapping Equations ที่แสดงความสัมพันธ์จำเพาะของการฉาย และต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในการรักษารูปร่างตามตำแหน่งภูมิศาสตร์ของพื้นที่

รูปที่ 2.3 แผนผังโครงข่ายวงรอบควบคุมพื้นที่โครงการ

3. คุณสมบัติของระบบการฉาย ระบบการฉายใด ๆ จะมีคุณสมบัติรักษารูปร่างหรือมุม (Conformal), รักษาระยะ (Equidistant) หรือรักษาพื้นที่ (Equivalency) ได้ดีที่สุดในเพียงอย่างเดียว จึงต้องเลือกระบบการฉายให้ถูกจุดประสงค์

4. พื้นหลักฐานอ้างอิง (Reference Spheroid) พื้นผิวอ้างอิงที่ใช้ในการแผนที่ถือว่าเป็นทรวงทรงของวงรีหมุนรอบแกนตั้ง ซึ่งแกนตั้งของทรงรีทับกับแกนหมุนของโลก ประเทศไทยใช้ Everest Spheroid (1930) เป็นพื้นผิวอ้างอิง มีค่าพารามิเตอร์

- ความยาวกึ่งแกนยาว (a) = 6,377,276.3452 เมตร

- ส่วนยุบที่ขั้ว (f) = 1/300.8017

ระบบพิกัดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยมีดังนี้

2.3.1 ระบบพิกัด Cassini

จาก Clark (1963), Richardus and Adler (1974) และ Mueller (1979) ได้กล่าวถึงระบบพิกัดฉากทรงกลม (Orthogonal Spherical Coordinates System) พอสรุปสาระสำคัญได้ว่า

พิกัดฉากทรงกลม¹ เป็นการแสดงตำแหน่งบนผิวโลกโดยสมมติว่า โลกมีลักษณะเป็นทรงกลม² เมื่อกำหนดศูนย์กลางกำเนิดของระบบพิกัดขึ้น ตำแหน่งของจุดใด ๆ บนผิว

¹ เมื่อใช้พารามิเตอร์ของสเฟียรอยด์เรียกว่า Orthogonal Spheroidal Coordinates

² สำหรับขอบเขตขนาด 300 กม. × 300 กม. พื้นผิวสเฟียรอยด์สามารถแทนที่ด้วยทรงกลมที่มีความโค้งเท่ากับ Gaussian Mean Radius คือ $R_m = \sqrt{MN}$ (Mueller, 1979, P.117)

วงกลมใหญ่ที่ตั้งฉากกับแนวเมริเดียนกลางที่ O และ F จะตัดกันที่จุด Q บนเส้น
 อีควีเตอร์ ความยาวโค้ง PQ เท่ากับ 90°

CN' เป็นโค้งวงกลมเล็กที่ขนานกับเมริเดียนกลาง

γ คือ Convergence of Meridian ณ จุด C

α คือ Spherical Azimuth โดยนับจากแนว CN' ตามเข็มนาฬิกา

A คือ Geodetic Azimuth

เมื่อจะถ่ายทอดค่าพิกัดจากพื้นผิวทรงกลมลงบนพื้นผิวที่จะแทนแผนที่แบบแบน ก็ต้องอาศัย
 ระบบการฉาย (Projection) ที่มี Mapping Equations จำเพาะตามคุณสมบัติที่ต้องการ
 Mapping Equations ของระบบพิกัดฉาก Cassini คือ

$$x = X \quad (2-1)$$

$$y = Y \quad (2-2)$$

เมื่อ x, y เป็นค่าพิกัดบน Projection Surface

X, Y เป็นค่าพิกัดบน Datum Surface

Cassini Projection ใช้ทรงกระบอก (Cylinder) เป็น Projection
 Surface สัมผัสทรงกลมตามแนวเมริเดียนกลาง มีคุณสมบัติรักษาระยะ มาตรฐานตามแนวเมริเดียน
 กลางจะถูกตัดอยู่ห่างจากเมริเดียนออกไปมาตรฐานจะขยายใหญ่ขึ้น ณ จุดใด ๆ ความ
 เกลี้ยน (Distortions) จะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 2 ตัว คือ ระยะห่างของจุดนั้น จากแนวเมริ-
 เดียนกลาง กับแนวทิศทาง (Direction) จากจุดนั้นไปยังอีกจุดหนึ่ง

ในระบบพิกัด Cassini เมื่อกำหนดให้

S เป็นระบอบ Projection Surface

S_0 เป็นระบอบ Spherical Surface

α เป็น Spherical Azimuth

β เป็น Grid Azimuth บนพื้นระนาบ

R_m เป็น Mean Radius of Curvature หรือ Gaussian Mean Radius

การทอนค่าจาก Spherical (Datum) Surface ไปสู่ Projection Surface
หาได้จาก (พิกัดขั้วระนาบ)

$$\frac{S}{S_0} = 1 + \frac{(X_2^2 + X_2 X_1 + X_1^2)}{6R_m^2} \cos^2 \alpha_1 \quad (2-3)$$

$$\frac{S}{S_0} = 1 + \frac{X_m^2}{2R_m^2} \cos^2 \alpha_1 \quad (2-4)$$

ซึ่งเรียกว่า "Scale Factor"

$$\begin{aligned} (\beta_1 - \alpha_1)^* &= - \frac{(X_2^2 + X_2 X_1 + X_1^2)}{6R_m^2 \sin 1''} \sin \alpha_1 \cos \alpha_1 \\ &\quad - \frac{(Y_2 - Y_1)(2X_1 + X_2)}{6R_m^2 \sin 1''} \end{aligned} \quad (2-5)$$

$$(\beta_1 - \alpha_1)^* = - \frac{X_m^2}{2R_m^2 \sin 1''} \sin \alpha_1 \cos \alpha_1 - \frac{(Y_2 - Y_1) X_m}{2R_m^2 \sin 1''} \quad (2-6)$$

* ค่า Arc to Chord Correction หรือ (t-T) Correction

เมื่อ x_1, y_1 และ x_2, y_2 เป็นค่าพิกัดฉากทรงกลมของจุด C_1 และจุด C_2 ตามลำดับ

- x_m เป็นค่าเฉลี่ยของ x_1 และ x_2

- α_1, β_1 เป็น Spherical Azimuth และ Plane Azimuth ที่พิจารณา ณ จุด C_1

ในรูปที่ 2.5 เมื่อทราบค่าพิกัดฉากทรงกลมของจุด C_1 , ระยะ S_0 , ละติจูด α_1 , พิกัดของจุด C_2 สามารถคำนวณหาได้จากสูตรต่อไปนี้ (Clark, 1963 PP.434-435)

$$y_2 = y_1 + S_0 \cos \alpha_1 + \frac{x_1^2 S_0 \cos \alpha_1}{2R_m^2} + \frac{x_1 S_0^2 \sin \alpha_1 \cos \alpha_1}{R_m^2} + \frac{S_0^3 \sin^2 \alpha_1 \cos \alpha_1}{3R_m^2} \quad (2-7)$$

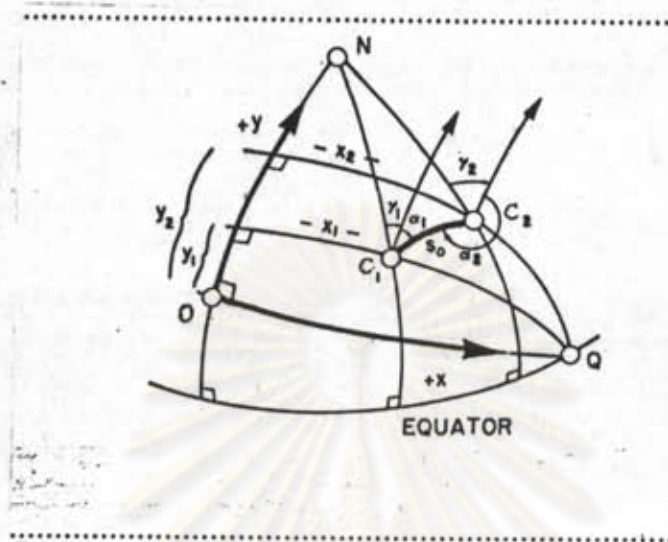
$$x_2 = x_1 + S_0 \sin \alpha_1 - \frac{S_0^3 \sin \alpha_1 \cos^2 \alpha_1}{2R_m^2} - \frac{x_1 S_0^2 \cos^2 \alpha_1}{2R_m^2} \quad (2-8)$$

$$\alpha_2 = \alpha_1 \pm 180^\circ - \frac{S_0 \cos \alpha_1 \cdot (x_1 + x_2)}{2R_m^2 \sin 1''} \quad (2-9)$$

ส่วนการคำนวณ Projection Surface จะได้จาก

$$y_2 = y_1 + S \cos \beta_1 \quad (2-10)$$

$$x_2 = x_1 + S \sin \beta_1 \quad (2-11)$$

รูปที่ 2.5 การคำนวณคิक्तทรงกลม

2.3.2 ระบบคิक्त Transverse Mercator

ระบบคิक्तชนิดนี้ใช้ทรงกระบอกขวางเป็นพื้น Projection ซึ่งอาจจะเป็นลักษณะ Tangent หรือ Secant กับ Datum Surface ก็ได้ ในการวิจัยนี้จะใช้ลักษณะสัมผัสกับสเฟีย-รอยคในแนวเมริเดียนกลาง Transverse Mercator Projection มีคุณสมบัติรักษารูปปร่าง หรือคงรูป (Conformal) มุมระหว่างเส้นต่าง ๆ บนระนาบโปรเจกชันจะมีค่าถูกต้องเหมือนของจริง และค่า Scale Factor ที่จุดใด ๆ บนโปรเจกชันไม่ขึ้นกับทิศทางจึงมีเพียงค่าเดียว ทำให้การคำนวณค่าความเพี้ยนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนโปรเจกชันแบบคงรูปง่ายกว่าโปรเจกชันแบบอื่น

การแปลงค่าคิक्तภูมิศาสตร์เป็นค่าคิक्तทรานสเวอร์สเมอร์เคเตอร์ และกลับกัน มีรายละเอียดในภาคผนวก ข. สำหรับระยะสั้น ค่า Scale Factor และ Arc to Chord Correction คำนวณได้จากสูตร

$$\frac{S}{S_0} = 1 + \frac{X_m^2}{2R_m^2} + \frac{X_m^4}{24R_m^4} \quad (2-12)$$

$$(\beta_1 - \alpha_1) = - \frac{(y_2 - y_1) (2x_1 + x_2)}{6R_m^2 \sin 1''} \quad (2-13)$$

$$(\beta_1 - \alpha_1) = - \frac{(y_2 - y_1) x_m}{2R_m^2 \sin 1''} \quad (2-14)$$

(สัญลักษณ์เช่นเดียวกับข้อ 2.3.1)

2.3.3 ความคลาดเคลื่อนทางมุมและระยะเมื่อคำนวณในระบบพิกัดฉากระนาบราบธรรมดา

ถ้าใช้ระบบพิกัดฉากระนาบราบธรรมดา (Simple Plane Rectangular Coordinates System) ในการคำนวณงานวงรอบแทนการคำนวณในระบบ Cassini และระบบทรานส์เวอร์สเมอร์เคเตอร์แล้ว จะเกิดความเพี้ยนทางมุม (Angular Distortion) และความเพี้ยนทางระยะ (Distance Distortion) ดังตารางที่ 2.6 ซึ่งคำนวณโดยใช้สูตร (2-4), (2-6), (2-12) และ (2-14) ตามลำดับ

ระบบ Cassini

ความเพี้ยนขึ้นอยู่กับตำแหน่งและทิศทาง จากสูตร (2-4)

$$\frac{S}{S_0} = 1 + \frac{x_m^2}{2R_m^2} \cos^2 \alpha_1$$

ซึ่งความเพี้ยนทางระยะจะสูงสุดเมื่อมุมอะซิมุท α_1 เท่ากับ 0° หรือ 180° คือแนวเส้นอยู่ในแนวเหนือ-ใต้ และความเพี้ยนทางระยะจะน้อยที่สุดเมื่อ α_1 เท่ากับ 90° หรือ 270° คือ แนวเส้นอยู่ในแนวทิศตะวันออก-ตะวันตก

ในสูตร (2-6) จะเห็นว่าความเพี้ยนทางมุมจะสูงสุดเมื่อมุมอะซิมุท α_1 เท่ากับ 45° , 135° , 225° และ 315°

ตารางที่ 2.6

ความเพี้ยนทางมุมและทางระยะในระบบ Cassini และระบบ TM.

เมื่อคำนวณในระบบพิกัดฉากระนาบราบธรรมตา (คำนวณที่ LAT. $17^{\circ}-00'$)

Distance From Central Meridian (X_m in Km.)	Maximum Distortion of Distance	(t-T) Correction* (")	
		Cassini**	TM.
10	1:809,601	0.16	0 ^o 03
20	1:202,265	0.56	0.05
30	1: 89,879	1.23	0.08
40	1: 50,558	2.14	0.10
50	1: 32,357	3.32	0.13
60	1: 22,469	4.74	0.15
70	1:16,508	6.43	0.18
80	1: 12,639	8.36	0.20
90	1: 9,986	10.56	0.23
100	1: 8,089	13.00	0.25
120	1: 5,617	18.67	0.31
140	1: 4,127	25.31	0.36
160	1: 3,159	33.05	0.41
180	1: 2,496	41.77	0.46
200	1: 2,022	51.50	0.51

* สำหรับจุด 2 จุด ที่มีความต่างทางแกน $Y = 1$ กิโลเมตร

** จะมิกำลังสุดเมื่อมุมอะซิมุตเท่ากับ 45° , 135° , 225° และ 315°

ระบบทรานสเวอร์สเมอร์เคเตอร์

จากสูตร (2-12) ถ้าตัดเทอม $\frac{x^4}{24R^4}$ ซึ่งมีค่าน้อยมากออกไปจะเห็นได้ว่าความเพี้ยนทางระยะในระบบทรานสเวอร์สเมอร์เคเตอร์ จะทำกับความเพี้ยนสูงสุดทางระยะในระบบ Cassini (Mueller and Ramsater, 1979, P.123)

2.4 ข้อสมมุติฐานและการคำนวณปรับแก้

ข้อสมมุติฐานเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของแบบจำลอง ซึ่งมีส่วนทำให้ผลของการปรับแก้เป็นที่น่าสนใจหรือไม่ ในบางครั้งเมื่อตรวจสอบพบข้อบกพร่องก็ต้องเปลี่ยนแปลงแบบจำลองให้เหมาะสมขึ้น สำหรับวิธีการคำนวณปรับแก้ต้องเลือกวิธีที่ทำให้ความคลาดเคลื่อนกระจายออกไปตามสัดส่วนของน้ำหนักของค่าวัดในแบบจำลองนั้น

ในการวิจัยนี้ ได้ตั้งข้อสมมุติฐานและวิธีการคำนวณปรับแก้ดังนี้

2.4.1 การปรับแก้ครั้งแรก

ก. สมมุติฐาน มีดังนี้

1. งานรังวัดในโครงการทั้งหมด เป็นงานรังวัดบนระนาบราบ
2. จุดควบคุมอ้างอิงเดิม* (หมุดหลักฐานของกรมแผนที่ทหาร) ถือว่าเป็นค่าที่ไม่มี ความคลาดเคลื่อน (Errorless Values)
3. ค่าพิสัยของจุดร่วมที่ได้จากการคำนวณวงรอบเส้นก่อน เมื่อเป็นตัวบังคับในการคำนวณวงรอบเส้นใหม่ถือว่าเป็นค่าที่ไม่มี ความคลาดเคลื่อน

* เป็นค่าพิสัยในระบบ Cassini มีศูนย์กำเนิดที่ละติจูด $17^\circ - 00'$ และลองจิจูด $101^\circ - 00'$

ข. วิธีคำนวณปรับแก้

1. เส้นวงรอบแต่ละเส้นคำนวณเป็นอิสระต่อกัน โดยวิธีกฎเข็มทิศในระบบพิกัดฉากธรรมดา

2. การคำนวณวงรอบเส้นใหม่ที่ออกงาน และ/หรือ เข้าบรรจบกับวงรอบเส้นก่อน ใช้ค่าพิกัดของจุดร่วมและแนวอะซิมูทที่ได้จากการคำนวณเส้นก่อนเป็นค่าบังคับ

2.4.2 การปรับแก้โดยวิธีสี่เหลี่ยม

เนื่องจากระบบโปรเจกชัน Cassini ไม่มีคุณสมบัติรักษามุมหรือรูปร่าง (Non-Conformal) และไม่สะดวกในการคำนวณ การคำนวณปรับแก้ครั้งแรก จึงคำนวณในระบบพิกัดฉากระนาบราบธรรมดา เพื่อให้เห็นข้อแตกต่างในการปรับแก้พร้อมกันทั้งโครงข่าย จึงได้คำนวณทั้งในระบบพิกัดฉากระนาบราบธรรมดาที่ใช้จุดอ้างอิงเดิมในระบบ Cassini กับคำนวณในระบบกริดทรานสเวอร์สเมอร์เคเตอร์ ซึ่งระบบหลังนี้ เป็นโปรเจกชันที่มีคุณสมบัติรักษารูปร่าง ตารางที่ 2.7 แสดงค่าพิกัดของหมุดหลักฐานชั้นที่ 2 ที่ใช้เป็นจุดควบคุมอ้างอิง ในระบบทรานสเวอร์สเมอร์เคเตอร์* จากการปรับแก้ทั้งสองระบบ จะได้ผลลัพธ์เพื่อนำไปเปรียบเทียบดูว่าระบบไหนจะดีกว่า

ก. สมมุติฐาน แต่ละระบบมีดังนี้

ระบบพิกัดฉากธรรมดา

- งานรังวัดในโครงการเป็นงานรังวัดบนระนาบราบ ค่าที่วัดได้จะไม่มีการทอนค่าใด ๆ

ระบบทรานสเวอร์สเมอร์เคเตอร์

- งานรังวัดในโครงการ เป็นงานรังวัดบนผิวโค้ง ค่าวัดจะทอนลงผู้วัดสเฟียร์รอยด์และพื้นโปรเจกชัน

* ใช้ศูนย์กำเนิดที่ละติจูด $17^{\circ} - 00'$ ลองจิจูด $101^{\circ} - 00'$ และพื้นโปรเจกชันสัมผัสตรงกึ่งตามแนวเมริเดียนกลาง

ระบบพิกัดฉากธรรมดาระบบทรานสเวอร์สเมอร์เคเตอร์

2. จุดควบคุมอ้างอิงเดิมไม่มีความคลากเคลื่อน 3. ถือเอาค่าความต่างพิกัดของจุดร่วม (ΔN, ΔE) เป็นค่าสังเกต (Observations) ในแบบจำลอง 4. น้ำหนัก (Weight) ของค่าสังเกตขึ้นอยู่กับมุมและระยะในแต่ละ Section 5. ΔN และ ΔE ไม่มีสหสัมพันธ์ (Uncorrelated) ท่อกัน	2. เช่นเดียวกับกับระบบแรก 3. เช่นเดียวกับกับระบบแรก 4. เช่นเดียวกับกับระบบแรก 5. เช่นเดียวกับกับระบบแรก

ข. วิธีคำนวณปรับแก้

1. ทั้งสองระบบคำนวณปรับแก้พร้อมกันทั้งโครงข่ายด้วยวิธีลีสทิงสแควร์ แบบสมการเงื่อนไข (Condition Equations) เพื่อหาค่าพิกัดของจุดร่วม

2. เพื่อเปรียบเทียบค่าพิกัดของจุดร่วมในแต่ละระบบได้ใช้วิธีคำนวณแตกต่างกัน วิธี โดยกำหนดจุดคงตัว (Fixed Points) ดังนี้

กรณีที่ 1 ค่าพิกัดของจุดอ้างอิงเดิม (กรมแผนที่ทหาร) ที่ใช้เป็นค่าบังคับมี 13 จุด

กรณีที่ 2 ค่าพิกัดที่ใช้เป็นค่าบังคับมี 2 จุด คือ หมุด AZ.1 (หมุดออกงานวงรอบเส้นแรก) กับหมุด EMP.963 (หมุดเข้าบรรจบวงรอบเส้นสุดท้าย)

กรณีที่ 3 ค่าพิกัดที่ใช้เป็นค่าบังคับมีเพียงจุดเดียวคือ หมุด AZ.1

ตารางที่ 2.7 ค่าพิกัดของหมุดหลักฐานชั้นที่ 2 ในระบบ TM.
(เฉพาะจุดที่ใช้เป็นค่าบังคับ)

สถานี		ระยะ (เมตร)	ค่าพิกัดฉาก		พิกัดระนาบ o ' "
A	B		Y N(+), S(-)	X E(+), W(-)	
BMP.RID	AZ.1	609.517	5356.981 4908.151	-86864.978 -86452.324	137-25-11.18
BMP.908	AZ.3	86.805	-5103.344 -5175.069	-81413.333 -81364.471	145-44-16.02
BMP.77	AZ.6	458.075	-20578.432 -20121.141	-77924.028 -77896.642	3-25-32.96
BMP.75-N	BMP.75-0	120.572	-34264.640 -34380.255	-77200.504 -77166.261	163-30-05.32
BMP.911	AZ.9	424.534	-43250.725 -43640.339	-75999.123 -75830.439	156-35-12.66
ST.-55	ST.-56	792.138	-60056.667 -59778.343	-69871.500 -69129.849	69-26-01.04
BMP.970	AZ.14	284.938	-73214.748 -72934.599	-63406.045 -63458.117	349-28-13.89
AZ.16	AZ.16A	711.007	-86194.525 -86902.009	-61197.941 -61268.991	185-43-53.13
BMP.967	AZ.17	309.743	-95347.968 -95656.594	-62226.186 -62252.547	184-53-01.75

* ระยะป้ออเทคติก

ตารางที่ 2.7 (ต่อ)

สถานี		ระยะ * (เมตร)	ค่าพิกัดฉาก		กริดอะซิมุต o ' "
A	B		Y N(+), S(-)	X E(+), W(-)	
BMP.965	AZ.19	329.722	-107648.786	-65892.019	22-12-18.18
			-107343.498	-65767.397	
BMP.963	AZ.21	278.742	-122224.477	-73457.355	202-05-13.64
			-122282.762	-73562.193	

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* ระยะป๊อเด็ค